

MĚSTSKÁ UTOPIE SE ZPOŽDĚNÍM

Plány, obrazy a realita jednoho socialistického města v 60.
a 70. letech 20. století na příkladu severočeského Mostu

Matěj Spurný

Severočeské historické město Most bylo za účelem povrchové těžby uhlí v 60. až 80. letech téměř kompletně zlikvidováno. V bezprostřední blízkosti vznikl nový Most s byty pro téměř sto tisíc lidí. Předložená studie se zabývá představami o tomto městě a jeho žitou realitu. Tento dílčí příběh je zároveň zasazen do kontextu vývoje myšlení o architektuře a urbanismu v Československu a také boomu nových měst, ke kterému v Evropě došlo po roce 1945. Klíčovou je přitom otázka legitimizační role experimentů jako byl ten mostecký pro státně socialistické panování. Zbourání starého města bylo zdůvodňováno racionálním řešením a příslibem lidsky důstojného života, zlepšení hygieny a vyřešení tíživé sociální situace tisíců lidí. Jak studie ukazuje, tento legitimizační potenciál ovšem postupně slábl a nakonec se možná obrátil ve svůj opak. Příčinou byla proměna myšlenkového světa, kterou je možné od šedesátých let sledovat na Západě i na Východě. Socialistické diktatury si s výzvami modernity nedokázaly poradit a zůstaly uvězněny v technokratické éře s jejím důrazem na průmyslovou produkci a na plánování řešení ideálních pro všechny lidi a všechny aspekty života.